

ICC's miljøarbejde – en præsentation

Af Mads Fægteborg

Med nogen kynisme kan man godt omskrive Storm P.'s flue om vejret til: Alle taler om miljøet, men ingen gør noget ved det! Med kynisme kommer man imidlertid sjældent nogen sag særligt nær. Ej heller når det drejer sig om miljø, og rent faktisk er der mange, der gør noget ved det nu om dage.

Siden FN's miljøkonference i Stockholm, 1972, kan man på trods af de mange gode intentioner – udtrykt i konferencer, kommissioner og rapporter m.v. – dagligt, gennem medierne, erfare nye katastrofemeldinger om det globale miljøes tilstand. Industrisamfundene bærer det tungeste ansvar, hvilket imidlertid ikke betyder, at andre samfund ikke også er nødsaget til at deltage i arbejdet med at råde bod på denne menneskeskabte naturens uorden.

Kolonisation og jagten på ressourcer har truet livsgrundlaget og kulturen for tredje – og fjerde verdens folk, herunder inuit i Alaska, Canada og Grønland. Det er imidlertid ikke længere blot udefra truslen kommer, og som en nødvendig konsekvens heraf har *Inuit Circumpolar Conference (ICC)*, i 1985 nedsat en miljø-

kommission, som inden den næste generalforsamling i 1989 skal have udarbejdet en regional/transnational miljøstrategi for Arktis.

Globalt og lokalt

ICC's miljøarbejde begyndte med fem resolutioner vedtaget under organisationens første generalforsamling i Barrow, Alaska i 1977. Yderligere tyve resolutioner blev tilføjet under de to følgende generalforsamlinger afholdt i Nuuk i 1980 og i Frobisher Bay, Canada, i 1983.¹ En egentlig ramme for miljøarbejdet blev der dog først skabt med etableringen af en miljøkommission, *Inuit Circumpolar Conference Environmental Commission (ICCEC)* i 1985. Denne fik *Finn Lynge* som koordinator og daglig leder med et i København baseret kontor.

Udgangspunktet for miljøkommissionens arbejde var at skabe en *miljøstrategi* baseret på ICC's resolutioner, en række »Case-studies« på aktuelle og potentielle miljøproblemer i Arktis, og den verdensstrategi for naturbevarelse, *World Conservation Strategy (WCS)*, som blev

lanceret i 1980 af *International Union for Conservation of Nature and Natural Resources* (IUCN), *United Nations Environment Programme* (UNEP), og *World Wildlife Fund* (WWF).²

WCS henvender sig til politikere, fredningsfolk og udviklingsspecialister verden over, og målsætningen er på globalt plan:

- »a) at bevare væsentlige økologiske processer og biologiske systemer;
- b) at bevare den arvemæssige variation;
- c) at sikre en bæredygtig udnyttelse af arter og økosystemer.«³

I et andet ordvalg indeholder WCS tre livsnødvendige meddelelser til menneskeheden:

- »1) den er et katalog over benhårde kendsgerninger om forringelsen af vores miljø og dermed vores fremtid;
- 2) den viser, at miljøbevarelse må og skal indbygges politisk i alt planlægningsarbejde, hvis livet skal blive tåleligt for fremtidens mennesker;
- 3) det haster. Der må sættes ind i de næste få årtier, og opgaven kan kun løses med en bred folkelig forståelse og politisk opbakning, som endnu ikke findes.«⁴

Mere specifikt om det arktiske område udtrykker WCS, at dette område bør have forrang, fordi miljøets regeneration dér er meget langsommelig. WCS opfordrer de arktiske nationer til systematisk, at kortlægge kritiske økologiske områder, udarbejde retningslinier for for-

valtning, og udlægge en række områder, som beskyttede områder for at sikre den økologiske variation. Da det arktiske område er underlagt flere jurisdiktioner, anbefales det endvidere at de arktiske nationer indleder konsultationer med hinanden for at fremme miljøbeskyttelsen.

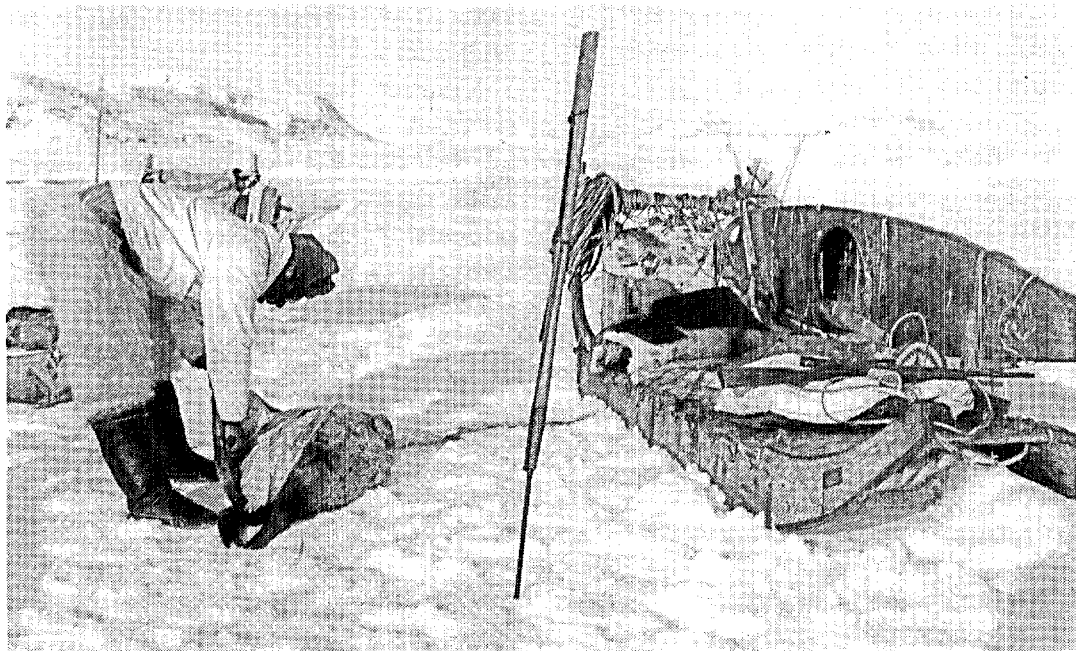
Som emner nævnes:

- »- forholdsregler (herunder fælles forskning) til at forbedre beskyttelsen af vandrende arter, der yngler i Arktis og overvintrer i eller uden for regionen;
- undersøgelser af, hvordan fiskeri og andre økonomiske aktiviteter i de nordlige have påvirker økosystemerne og de arter, som man ikke er ude efter;
- muligheden for at udvikle aftaler mellem de arktiske nationer om bevaring af regionens vitale biologiske ressourcer, baseret på principperne og erfaringerne fra aftalen om bevaring af isbjørne.«⁵

Anbefalingerne i WCS er globalt formulerede, og dermed også meget generaliserende uden at være i stand til at påpege de mere specifikke problemer, der findes på jordens forskellige lokaliteter. Derfor anbefaler WCS da også, at de enkelte lande udarbejder nationale og/eller regionale strategier.

Arktiske udviklingsproblemer

Det er et velkendt faktum, at udviklingen i Arktis har ændret de mange små homogene fangersamfund til få pluralistiske samfund indenfor rammerne af fire nationalstater, med de dertil knyt-

Ved iskanten. Nuussuaq, Upernavik kommune 1967. Foto: Keld Hansen.

tede forskellige politiske og økonomiske modeller. Også selv om fangererhvervet i dag kun er ét blandt mange erhverv, bidrager det alligevel væsentligt til såvel det indre som det ydre billede af inuit. I dag lever kun ca. 20 % af den grønlandske befolkning i områder, hvor fangst helt eller delvist er den eneste erhvervsmulighed, men hertil kommer de mange deltidsfangere, som supplerer lønningerne gennem hel- eller delvis selvforsyning. Herudover kommer så den økonomisk langt mere indbringende fiskerisektor, der er hjemmehørende i de større vestgrønlandske byer. I Canada og Alaska lever et flertal af inuit fortsat primært som fangere, subsidiært som fiskere.

Men udviklingen har ikke været omkostningsfri. Overalt i Arktis, hvor der er startet udvinding af mineralske rå-

stoffer, har det medført konflikter mellem, på den ene side, brugerne af de levende ressourcer, som har vitale interesser i at bevare det oprindelige økosystem således, at også fremtidige generationer vil være i stand til at kunne udnytte ressourcerne, og på den anden side industrivirksomheder, der ud fra økonomisk profitable hensyn ønsker en udnyttelse af de mineralske råstoffer ofte uden hensyntagen til det økosystem, hvori udnyttelsen finder sted.⁶ Ønsket om at bevare økosystemet intakt er mere end blot spørgsmålet om kulturel overlevelse. Det er i høj grad også spørgsmålet om økonomisk overlevelse, fordi de reelle muligheder for erhvervsskifte er begrænsede, også indenfor råstofsektoren, hvor anvendelsen af højteknologi – og kapitalintensiv teknologi kun har givet få inuit mulighed for arbejde.⁷

Udvinding af mineralske råstoffer har typisk affødt to typer forstyrrelser af økosystemet, nemlig gennem 1: forurening, primært gennem udledning af de såkaldte tailings, og 2: trafik til og fra udvindingsstedet. I en undersøgelse af Marmorilik-minens virkninger på den lokale vestgrønlandske fangerbefolkning påvistes det, at den månedlige udledning af tailings var på ca. 35.000 tons. Denne kraftige forurening medførte, at flere fangst dyr, enten var blevet decimeret i tal, eller helt havde fortrukket fra området.⁸ En lignende problemstilling er kendt fra Nanisivik-minen på Baffin Land (Canada), også selv om lokalbefolkningen dér endnu ikke har mærket forureningen, da udvindingen foregår i et område, hvor der er praktisk talt ikke drives fangst. Derimod har trafikken – især skibstrafik inden vinterisen er brudt – skabt problemer for fangerne.⁹

En lignende problematik gør sig gældende ved den militære tilstedeværelse i Arktis. I kølvandet af »den kolde krig« og udviklingen af den transpolare atomstrategi blev gamle militære anlæg udbygget og nye opført gennem 1950–60'erne. For Thules befolkning i Nordgrønland betød naboskabet med Thule Air Base i første omgang restriktioner i lokalbefolkningens færden samt en væsentlig fangstreduktion på grund af støj-, hav- og luftforurening. Siden tvangsforflyttedes den nærmeste befolkning, en trediedel af hele Thules befolkning, op til Inglefield Bredning, hvor en anden trediedel af befolkningen boede. En undersøgelse af hændelsesforløbet har vist, at Thule, fra at være et distrikt der økonomisk hvilede i sig selv, blev af-

hængigt af substantielle økonomiske bidrag udefra.¹⁰

Konkret betød flytningen, at økosystemet i det nye fjordsystem blev overbelastet, hvorfor fangerne gradvist måtte søge længere og længere bort fra bostedet. Dette medførte behov for en fornyelse af fangstteknologien, hvilket i al væsentlighed betød anskaffelse af motorbåde. Hermed var grunden lagt til en social differentiering mellem dem, der overskuede store investeringer i både, og kajakfangerne. Befolkningsgruppen, der blev værst ramt, var den »oprindelige«, fordi dens bopladser var placeret sidst på fangstdyrenes træk-ruter. Resultatet var nye flytninger, men alligevel blev der ikke opnået den nødvendige bæredygtige balance mellem økosystemet og befolkningsgrundlaget. Det medførte en hastig forarmning af befolkningen og fangerrådets hjælpe-kasse måtte gentagne gange træde hjælpende til.

Omend situationen gradvist gennem forskellige lokale tiltag bedredes, har Thules befolkning været hårdt ramt af den militære tilstedeværelse i området. Således kan man fremhæve, at en base, der er aldeles afhængig af forsyninger udefra, skaber store trafikale forstyrrelser i det sårbare arktiske miljø. Næsten daglige flyvninger året igennem, og gentagne forsyningssejladser gennem den korte sommer har indvirket på dyrenes træk-ruter og adfærd. Af mere markante problemer, som basen har forvoldt for fangerbefolkningen, kan nævnes en lækage på Camp Century's atomkraftværk med udsivning af en ukendt mængde radioaktivt spildevand i indlandsisen;

styrtet af et brintbombeladet B-52 bombefly i 1968 på havisen i nærheden af basen; isbrydning i et område hvor fangere fra Moriusaq var i færd med forårsfangsten af hvalros, og tankskibet Potomac's kollision med det efterfølgende resultat, at fangerne i Savissivik kunne fange »sæl i olie«. ¹¹

For de seneste årtiers vedkommende har udviklingen, især i Grønland, medført en høj urbaniseringsgrad. Den såkaldte G-60 politik satsede på en omfattende industrialisering gennem primært udviklingen af en eksportorienteret fiskerisektor. Gennem »administrativ tvang« blev store dele af befolkningen koncentreret i de vestgrønlandske byer, hvor mulighederne for det eksportbaserede fiskeri var gunstige. Ved hjælp

af store statslige investeringer opbyggede danske håndværkere og administratører hele infrastrukturen, ligesom de opførte boliger og fabriksanlæg i byerne. ¹² Koncentrationspolitikken har dog langt fra vist sig at være nogen succes, blandt andet fordi der var tale om en ensidig udvikling af visse byer på bekostning af byggerne, hvorved bygdebefolkningen erhvervsmæssigt blev stillet langt ringere end de naturbetingede forhold nødvendiggjorde. ¹³ I modsætning hertil anbefalede G-60 en decentraliseringspolitik for Thule. Denne fulgte staten imidlertid ikke. ¹⁴

Et andet aspekt af udviklingen findes beskrevet i en undersøgelse foretaget i Uummannaq kommune. ¹⁵ Her påpegedes det, at lønmodtagerne fra byen i

Der fiskes efter hellefisk og havkat. Foto: Keld Hansen, Upernavik 1966.

stigende grad med større og mindre speedbåde i week-enderne tager ud til fangstområderne. Fritidsfangernes week-end trafik medfører forstyrrelser i økosystemet, således at fangststyr på vej ind i fjorden finder andre trækruter, hvilket medfører at erhvervsfangerne må søge længere og længere bort for at kunne opretholde den nødvendige fangst. Ligesom speedbådstrafikken har haft negativ indflydelse på havpattedyrene, viser det sig, at flere fugleffelde og ynglekolonier er blevet forladt, hvilket måske på længere sigt kan betyde, at enkelte fuglearter bliver udryddelsestruede.

Enhver fanger ved, at motorstøj skræmmer fangstdyrene bort. Samtidig har det dog været nødvendigt at forny fangstteknologien gennem erhvervsløsningen af speedbåde, endog med stadig øget motorkraft, således at man kunne komme bort fra de mest støjforurenede steder. Driftsudgifterne er derved steget, iøvrigt samtidig med at leveomkostningerne er steget.

Måske specielt i Thule har man op gennem 1960–70'erne i lokalbladet *Hainang* haft en løbende økologisk debat om konsekvenserne ved at indføre ny fangstteknologi. Der findes i dag også speedbåde i Thule, men gennem lokale vedtægter har man med stort held begrænset bådenes færden, så de ikke forstyrrer eksempelvis den vigtige narhvalfangst. Erfaringerne fra debatten i 1960–70'erne gav befolkningen et godt grundlag i sin kamp mod det storstilede gasudvindings- og transportprojekt, Arctic Pilot Project (APP), hvor gas skulle transporteres ned gennem Baffin Bugten og Davis Strædet til markederne

i Syd. Hvor banalt det end kan lyde blev den lokale debat i Thule om støj fra motorer på 40 hk til en international debat, hvor motorkraften blot var øget 3.750 gange til 150.000 hk.

Ikke blot i Thule og i det øvrige Grønland, men blandt alle inuit, var modstanden mod APP stor, og The National Energy Board i Canada indkaldte til en række høringer. Selv om inuit under høringerne høstede store sympatier, var det nok samspillet mellem den ydede modstand og de samtidigt svigtende energipriser, der i hvert fald indtil videre fik APP lagt i mølposen i sommeren 1983.¹⁶

Med International Fund for Animal Welfare (IFAW) i spidsen vendte en række miljøorganisationer gennem en massiv propaganda sig mod den kommercielle nedslagtning af sælunger ud for den canadiske kyst ved New Foundland. De europæiske sælskindskunder blev forskrækkede og EF forbød import af »White-coats« (skind fra ungerne af grønlandssæl og klapmyds). Siden har de grønlandske fangere med katastrofale økonomiske konsekvenser stort set ikke kunnet afsætte deres skind, selvom disse tilhører den tilladte slags. Grønlands Hjemmestyre søgte gennem en storstilet kampagne at oplyse om de faktiske forhold ved den grønlandske sælfangst. Men til trods for stor menneskelig og økonomisk indsats er det dog aldrig tilnærmelsesvis lykkedes at generobre markederne.¹⁷

En regional/transnational miljøstrategi

Det foregående afsnit skitserede nogle af de udviklingsproblemer, der har fundet

sted i Arktis. I denne artikel er der særligt lagt vægt på grønlandske aspekter, men problemstillingerne er stort set kendt af alle inuit.

Det er ikke nogen ny erkendelse, at udvikling inden for et område som oftest kan medføre problemer inden for et andet område. Som eksempel kan det nævnes, at den intensiverede jagt på edderfugle, som fulgte den store europæiske efterspørgsel efter edderfugledun i 1700-tallet, reducerede bestanden så kraftigt, at det blev nødvendigt at indføre fredningsbestemmelser – den første fredning af noget dyr overhovedet – i 1788.¹⁸ Siden er mange dyrearter blevet underkastet fredningsbestemmelser lokalt, nationalt og senest også internationalt. Fredning af enkelte plantearter, hele biotoper, og ej at forglemme etableringen af verdens største naturreservat, nationalparken i Nordøstgrønland, er alle store og væsentlige forbedringer i sikringen af det arktiske miljø, natur og kultur. Generelt kan man dog konstatere, at disse mange fredningstiltag først bliver initieret, når udviklingsproblemerne har påkaldt sig opmærksomheden.

ICC's miljøstrategi, *Inuit Regional Conservation Strategy (IRCS)*, er en nyskabelse, der som tidligere benævnt udarbejdes i overensstemmelse med de principper, der er lagt til grund for WCS. Siden WCS blev lanceret i 1980 er flere end fyrré naturbevarelsesstrategier – eller miljøstrategier – blevet påbegyndt udarbejdet, enten i nationalt, eller i subnationalt (regionalt) regi. Udkastet til IRCS, som ICC's generalforsamling godkendte og prioriterede i Kotzebue, Alaska, i 1986,¹⁹ er ikke blot den første

regionale/ transnationale miljøstrategi, men samtidig også den første miljøstrategi, der bliver udarbejdet af et fjerde verdens folkeslag.²⁰ Udkastet til IRCS er udarbejdet af to førende specialister på området, nemlig Christine og Robert Prescott-Allen, hvoraf sidstnævnte er forfatteren til WCS.²¹

Det udkast til IRCS, der på nuværende tidspunkt foreligger, er forløberen for den egentlige miljøstrategi for inuit's hjemlande. Hermed er et stort skridt taget i retning af, ikke blot at være i stand til at reagere, men ved at agere, og selv tage initiativer til at formulere, hvorledes en bæredygtig udvikling og en fremtidig naturbevarelsespolitik indpasses regionalt og koordineres transnationalt i Arktis.

Arbejdet er inddelt i tre faser. Første fase blev afsluttet med udarbejdelsen af IRCS. En arbejdsplan for anden fase blev godkendt under ICC's bestyrelsesmøde i Qaqortoq (Grønland) i juli 1987.²² Arbejdsplanen er resultatet af et planlægningsmøde, mellem ICC's præsident, canadieren *Mary Simon*, styringsgruppen og kommissionen, i Vancouver (Canada) i maj måned.

Anden fase er tiden frem til 1989, hvor udkastet til IRCS skal kompletteres gennem dataindsamling fra alle relevante videnskabelige kilder, samt hos fangere, fiskere, produktionsenheder og deres respektive lokale – og nationale organisationer, for at etablere en så udtømmende viden om de naturmæssige og økologiske forhold som muligt. Hvilke plantearter er vigtige for inuit, hvor findes de, hvor stor er udnyttelsesgraden og på hvilke tidspunkter og i hvilke

mængder udnyttes de. Hvor fanger man, eksempelvis, rejer, rødfisk, torsk, laks og lodder, i hvilke mængder og i hvilke perioder. Det samme gør sig gældende med hensyn til fugle, land- og havpattedyr. Hvad kender man til deres adfærdsmønstre. Hvad kendes der til de økologiske processer og – forandringer. Hvilke trusler er der mod naturen og miljøet. Disse oplysninger skal databehandles og sammenholdes med de lokale initiativer, som nødvendigvis må tages for at kunne tackle miljø- og naturproblemer på lokalt plan.

I forlængelse heraf iværksættes der nogle støtteprojekter, som skal belyse forskellige emner, der ikke blot vil have bred interesse i Arktis, men som også skulle kunne virke inspirerende for nytænkning i naturforvaltning og – over-

vågning på alle niveauer. Som eksempel kan nævnes:

- 1) Undersøgelser af internationale og interjurisdiktionelle spørgsmål, der kan fremme en koordineret resourceudnyttelse på lokalt, regionalt og transnationalt plan.
- 2) Udarbejdelse af et katalog over de bedste eksempler på fangstregulering og naturforvaltning i lokalt regi.
- 3) Tiltag til øget tamdyrshold, både af allerede kendte tamdyr, og gennem undersøgelser af potentielle nye tamdyr.
- 4) Udførelse af et historisk etnografisk studie over Thule-befolkningens udnyttelse af isbjørne ud for canadisk territorium.²³

Narbvalfangst ved iskanten, Nuussuaq, Upernavik kommune. Foto: Keld Hansen 1968.

Den frie fangers arbejdsplads. Melville Bugten 1968. Foto: Keld Hansen.

Med afslutningen af fase to, i sommeren 1989, skal det store grundlæggende arbejde for fremtidens miljøpolitik og naturovervågning være udført. Tiden herefter er fase tre, hvor anbefalingerne skal implementeres.

IRCS indeholder store visioner for inuit's kulturelle – og økonomiske overlevelse, men visionerne er ikke utopier, og målet er, på trods af økonomiske vanskeligheder, i sigte. Budgettet for fase to er på cirka 11 millioner danske kroner, hvoraf hvert deltagerland skal fremskaffe cirka én tredjedel.²⁴ I Alaska er der foreløbig samlet cirka US \$ 25.000. I Canada har lokalregeringen i North West Territories bidraget med C \$ 75.000, og den føderale regering i Ottawa har stillet en fuldtidsmedarbejder til rådighed for ICCEC indtil pro-

jektet har opnået den nødvendige arbejdskapital. Grønlands Hjemmestyre har fra projektets start ydet en årlig støtte på kr. 300.000.

Selv om IRCS overalt har fået stor moralsk opbakning blandt andet fra IUCN, UNEP og WWF, har der hidtil været betydelige vanskeligheder i at opnå økonomisk støtte fra traditionelt interesserede finans kredse og fonde. Dog har en årlig støtte fra *Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond* haft en vis afsmitning på andre.

Senest er der for Grønlands vedkommende sket den udvikling, at Hjemmestyret har involveret sig langt dybere end man på noget tidspunkt havde kunnet turde håbe på. En fondsgave på kr. 1,6 mio. vil blive brugt til at sikre gennemførelsen af vitale elementer af

IRCS's grønlandske del. Ligeledes har fanger- og fiskerorganisationen, KNAPK, vist IRCS stor interesse og stillet en mand til rådighed for projektet. Man kan således tale om en form for joint venture mellem ICC, Hjemmestyret og KNAPK.

Efter Finn Lynges fratræden som leder af ICCEC i august 1987, er miljøkommissionen blevet divisioneret, og skulle i princippet være klar til kompletteringen af IRCS-udkastet. Som transnational koordinator, med et Ottawa-baseret kontor, er den canadiske jurist *Nancy Doubleday* blevet valgt. Af de tre nationale koordinatore er der foreløbig kun udpeget en i Grønland, nemlig konsulent i KNAPK, *Alfred Jacobsen*. Københavns kontoret, hvis primære funktion er at fund-raise, vedligeholde kontakter i Europa og gennemføre førnævnte studie i Thule, fortsættes af artiklens forfatter.

Lokalt og globalt

ICC er en interesseorganisation for inuit, og har indtil nu taget en række initiativer til kulturel udveksling og koordinering af specifikke politiske tiltag. Etableringen af ICCEC og dermed skabelsen af IRCS er et af disse tiltag. Selvom ICC med sine knap 100.000 medlemmer kun er en miniatureorganisation i det globale samfund, er der, primært under grønlænderen *Hans-Pavia Rosings* ledelse, blevet skabt kontakt til en række relevante internationale organisationer, herunder de *Forenede Nationer*, hvor ICC har opnået NGO-status.

Efter opfordring fra IUCN har ICC for nyligt søgt om optagelse i organisa-

tionen, og et samarbejde mellem IUCN, *Indigenous Survival International (ICI)* og ICC er allerede blevet etableret for at udarbejde et tillægskapitel om fjerde verdens folk til WCS.²⁵

Med udgivelsen af *Brundtland-kommissionens* rapport om miljø og udvikling i foråret kom der ikke blot en ny katastrofemelding om det globale miljøes tilstand, men samtidig også en formuleret nytænkning fra det globale samfunds side overfor fjerde verdens folk:

»Mange bor i områder, der er rige på værdifulde ressourcer som planlæggere og »udviklere« gerne vil udnytte, og denne udnyttelse bringer forstyrrelser ind i det lokale miljø i et omfang, som bringer den traditionelle levevis i fare. De juridiske og institutionelle ændringer som ledsager en organiseret udvikling bidrager til dette pres.

— — —

Udgangspunktet for en retfærdig og human politik i forhold til sådanne grupper er at anerkende og beskytte deres traditionelle rettigheder til jord og til andre ressourcer, som opretholder deres levevis — rettigheder, de måske definerer på en måde, som ikke passer ind i det normale juridiske system.

— — —

Beskyttelsen af de traditionelle rettigheder bør ledsages af positive forholdsregler, som kan øge de enkelte samfunds velfærd på en måde, som passer til gruppens livsstil. Indtægter fra traditionelle aktiviteter kan således øges ved at indføre markedsordninger, som sikrer en retfærdig pris for

det de producerer, men også ved at tage skridt til at bevare og udvikle ressourcegrundlaget og øge ressourceproduktiviteten.»²⁶

Inuit er et af fjerde verdens folk. Livsgrundlaget og kulturen er truet, men et vigtigt skridt er taget i retning bort fra tilskuerrollen. Med IRCS vil inuit på et langt bedre grundlag end tidligere være i stand til at tage stilling til udviklingsprojekter og deres konsekvenser for miljøet. Det bliver et uvurderligt redskab i forbindelse med forhandlinger i *Hvalfangstkommissionen (IWC)* i *Washingtonkonventionen (CITES)*, i koncessionsaftaler i forbindelse med eget og fremmed fiskeri, råstofudvinding m.v. Ligeledes skulle IRCS sikre inuit seriøst baserede diskussioner med diverse kritiske miljøorganisationer, der eventuelt måtte ønske at gennemføre kampagner mod forskellige former for fangst.

WCS har været model for IRCS, men IRCS kan meget vel tænkes at blive model for andre strategier. Mange følger processen med spænding. Både den føderale og de lokale regeringer i Canada ser et potentielt samarbejde med ICC i forbindelse med udarbejdelsen af andre regionale strategier. I Europa og i *Nordisk Råd* følger man arbejdet, fordi man (vist nok) aner et potentielt samarbejde omkring en Nordatlantisk strategi. I UNEP anser man IRCS for en potentiel model for det såkaldte African Village Program. Men ICCEC ser også potentialer. Generalsekretær *Mikhail Gorbatsjovs* Murmansk-tale, hvor der udtrykkes tanker om et circumpolart miljøsamarbejde er ikke blot nytænkning, men velsagtens en nødvendighed.²⁷

Globalt og lokalt nærmer sig at blive synonymmer i miljødebatten. I arbejdet med IRCS tydeliggøres det.

Af hensyn til overskueligheden er artiklens forkortelser samlet her:

APP	Arctic Pilot Project
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna (Washingtonkonventionen)
G-60	Grønlandsudvalget af 1960(s betænkning) 1964
ICC	Inuit Circumpolar Conference
ICCEC	Inuit Circumpolar Conference Environmental Commission
IRCS	Inuit Regional Conservation Strategy
ISI	Indigenous Survival International
IUCN	International Union for Conservation of Nature and Natural Resources
IWC	International Whaling Commission (Hvalfangstkommissionen)
KNAPK	Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (Den grønlandske fisker- og fangerorganisation)
NGO	Non-Governmental Organisation
UNEP	United Nations Environment Programme
WCS	World Conservation Strategy (Naturbevarelse – en verdensstrategi)
WWF	World Wildlife Fund (Verdensnaturfonden)

Slædekørsel, Upernavik kommune 1967. Foto: Keld Hansen.

Noter:

1. ICC: Resolutions 77-06, 77-11, 77-15, 77-16, 77-17, 07-80, 08-80, 09-80, 11-80, 14-80, 17-80, 18-80, 20-80, 22-80, 25-80, 83-07 83-12, 83-13, 83-14, 83-15, 83-19, 83-21, 83-22, 83-22, 83-27 og 83-30.
2. IUCN, UNEP & WWF: Naturbevarelse – en verdensstrategi. Verdensnaturfonden 1982. 59 sider.
3. samme som note 2. Side 58.
4. Bent Muus: Hvad er »den globale miljøplan«. Oasen i rummet? Red. Klavs Bender m. fl. Verdensnaturfonden 1981. Side 5-10.
5. samme som note 2. Side 45.
6. Ole Hertz: En økologisk undersøgelse af minedriftens virkninger for fangerne i Uvkusigssat. København 1977. 60 sider.
7. Jens Dahl: Minedrift og samfund. Tidsskriftet Grønland 1974. Side 288.
8. samme som note 6.
9. Jens Dahl: Mining and Local Communities. Etudes/Inuit/Studies 1984. Vol. 8, no. 2, side 145-156.
10. Jens Brøsted og Mads Fægteborg: Thule – fangerfolk og militæranlæg. DJØF 1985. 215 sider. Akademisk Forlag 1987. 224 sider.
11. Henrik Elling og Mads Fægteborg: Produktionsmæssige og økonomiske forandringer i Grønland som følge af økologiske forstyrrelser, belyst ved to eksempler: Thule og Mamorilik. Københavns Universitet 1981. 73 sider (stencil).
12. Jens Dahl: Arktisk selvstyre. Akademisk Forlag 1986. Side 23.
13. Hans Gullestrup m. fl.: Udviklingsproblemer i grønlandske bygder. Nyt fra Samfundsvidenskabene 40 1976. Side 50.
14. samme som note 10.
15. Ole Hertz: Den teknologiske udvikling i fangerdistrikterne. Tidsskriftet Tusaat 2/1985. Side 36-42.
16. Arctic Pilot Project – et seminar. APP-gruppen 1984. 143 sider.
17. Mads Fægteborg: Kolonisationens regnskab. Politisk Revy nr. 502 1986. Side 18-19.
18. Finn Gad: Grønlands Historie III. Nyt Nordisk Forlag 1976. Side 27f og 207ff.
19. ICC: Resolution 86-18.
20. Robert & Christine Prescott-Allen: Draft: Towards an Inuit Regional Conservation Strategy. Victoria 1986. Side V.
21. ICCEC: Report to the General Assembly. København July/August 1986. Side 4.
22. ICC: Proposal IRCS Two Year Program.
23. samme som note 22. Side 13-14.
24. samme som note 22.
25. Mary Simon: Tale i Grønlands Landsting 6. november 1986.
26. Brundtland-kommissionens rapport om miljø og udvikling. Vores fælles fremtid. FN-forbundet og Mellemfolkeligt Samvirke 1987. Side 118-119.
27. Mikhail Gorbatsjov: Samarbejde i nord. Tillæg til Fakta om Sovjetunionen november 1987. 6 sider.

På vej til iskanten. Upernavik kommune 1967. Foto: Keld Hansen.